

Gilbert Achcar: ”Folket vill”

[Intervju från 15 april 2013 med Achcar om hans kommande bok, The People Want: A Radical Exploration of the Arab Uprising”, som ska komma ut på engelska i juni, från Saqi (London) och University of California Press (Berkeley). Intervjuare Jacques Babel, från franska Nouveau Parti Anticapitaliste. Här översatt från [International Viewpoint](#). Översättning Göran Källqvist.]

Varför har du helt enkelt kallat din bok ”Folket vill”?

Denna formulering, ”folket vill”, har använts under de senaste rörelserna för att uttrycka alla möjliga sorters krav, från de mest grundläggande till det berömda ”folket vill störta regimen”, den paroll som är mest känd från det allmänna upproret. Ursprungligen kommer den från två verser av en mycket berömd tunisisk poet, verser som är skrivna i villkorlig tidsform, medan påståendet är i presens. Parollen visar att folket har stigit fram som en kollektiv vilja på den offentliga scenen, folket som politiskt subjekt. En stor massa individer som under årtionden har levt under despotiska förhållanden träder nu i en revolutionär tidsperiod som – vilket jag ständigt betonar – bara är i sin linda. Det är en låndragen revolutionär process.

Du behandlar ”de särskilda villkoren för kapitalismen i arabvärlden” utförligt.

Vi bevittnar en revolutionär chockvåg som täcker en speciell region. Det tyder på att det finns gemensamma faktorer i den aktuella regionen, och de måste analyseras. Med en marxistisk metod kommer vi inte att nöja oss med förklaringar som hänvisar till kulturella faktorer eller till det faktum att det är uppror mot despotiska regimer. Dessa faktorer finns förvisso, men de förklarar inte varför explosionen har blivit så allmän och vid detta historiska ögonblick.

Med en marxistisk metod undersöker man explosionens fysiska rötter, de samhällsekonomiska faktorer som ligger bakom det som händer. Det är den metod jag har använt, och jag ska visa att det som är gemensamt för regionen är en fruktansvärd samhällsekonomisk situation med världens högsta arbetslöshetssiffror sedan flera årtionden.

Det är inte den konjunkturella kris som vi har i Europa, som i synnerhet beror på Tysklands ekonomiska politik. Detta har pågått under lång tid och vittnar om en blockerad utveckling som är speciell för regionen, även om man jämför med andra regioner i hela den afro-asiatiska regionen, som jag gör i boken. Frågan som uppstår är: vad är orsaken till denna blockering? Den ligger inte hos kapitalismen i allmänhet: det kan förklara allt men förklarar därmed ingenting. Orsaken till blockeringen finns i de speciella villkoren för kapitalismen, produktionssättet, förhållandet mellan det ekonomiska och politiska i denna del av världen. Hursomhelst är det vad jag försöker visa.

Du talar om rentier- och skyddslingregimer som har kvävt dessa samhällen...

Det handlar om rentier- och släktländer och en politiskt bestämd vänskapskapitalism, där den största delen inte beror på ”marknadslagarna” som en perfekt modell av kapitalismen skulle ha det, utan istället på hemliga överenskommelser och förbindelser till regimen. Allt detta skapar blockeringar som sedan årtionden har blivit allt värre.

Under en ganska lång tid har vi kunnat känna att en explosion varit på väg, och vi har upplevt en social oro som visat sig varhelst den kunde, varhelst förtrycket inte gjorde det omöjligt. Vi har sett ökande sociala strider, speciellt i de två länder där allt började: Tunisien och Egypten är länder som under de årtionden som föregick den nuvarande explosionen har upplevt en tydlig uppgång för den sociala kampen, och i synnerhet återspeglade de den explosiva spänning som till sist exploderade. Den unge Bouazizis självmord blev gnistan som tände en uppenbarligen mycket explosiv situation i hela regionen.

Det finns en utbredd åsikt att de tunisiska och egyptiska revolutionerna har kvävts av de reaktionära islamistiska krafterna...

Det är en uppfattning som blev förhärskande när valen i Tunisien och Egypten ledde till att fundamentalistiska krafter kom till makten, krafter som hade gjort religionen till sitt varumärke. Men jag tror att många av de som idag låter sig förledas av den religiösa retoriken är besvikna. Det visar sig i det utbredda motståndet mot de nya regimer som har uppstått ur den fundamentalistiska rörelsen, och till och med en fortsatt och faktiskt växande social rörelse i de två aktuella länderna: Tunisien och Egypten. Tappa heller inte Libyen ur sikte, där valen var proportionellt sett mycket mer omfattande och ledde till nederlag för fundamentalisterna.

I Egypten och Tunisien – där fundamentalisternas segrar, speciellt i fallet Tunisien, givetvis måste sättas in i sitt perspektiv – inser befolkningarna mycket snabbt att dessa regeringar är oförmögna att klara av situationen, att ens tillhandahålla början på en lösning av den samhällskris som är det grundläggande problemet. Folk störtade inte bara regimerna för att de ville ha demokrati och frihet, som det påstås: i både Tunisien och Egypten startade rörelserna av sociala orsaker, med klara sociala krav, om arbete, om social rättvisa, om de höga levnadsomkostnaderna.

Kraven var mycket tydliga, och det är på denna nivå, som är den grundläggande kraften bakom explosionen i regionen, som fundamentalisterna inte har någon lösning, inget svar. De bara fortsätter den tidigare ekonomiska politiken och vidmakthåller de tidigare politiska strukturerna. De behåller samma relationer till de internationella ekonomiska institutionerna. De accepterar Internationella valutafondens villkor med lika stor entusiasm som de störtade regimerna. Det ger upphov till det vi kan se: efter den regionala revolutionära processens första stadier ser vi redan hur konturerna till ett misslyckande för fundamentalisterna håller på att visa sig. Den avgörande fråga som uppstår är därmed vilka sorts alternativ som kan dyka upp.

Angående Libyen och Syrien säger många personer att dessa uppror har tagits över av imperialismen och bara leder till kaos och elände.

Låt oss först tala om Libyen. Efter NATO:s intervention hörde vi en hel del om att upproret hade ändrat karaktär. Och samma personer drog till och med slutsatsen att Gaddafi borde stödas. Men det libyska upproret visade en skarpsinnig medvetenhet om sin suveränitet, genom att tidigt vägra utländska trupper att intervensera på marken. Det som störtade Gaddafis regim var inbördeskriget i landet, upproret i Tripoli. NATO bidrog förvisso till upprorets militära seger, men det var upproret som segrade.

När en så totalitär diktatur som existerat i mer än 40 år, ett envælde med alltmer groteska sidor, störtas, när en sådan regim faller sönder under slagen från ett massuppror så uppstår alltid en anarkistisk och kaotisk situation. Varenda revolution upplever det. Man kan klara av situationen om det finns en central ledning för det revolutionära upproret eller om regimen störtas av en disciplinerad revolutionär armé. Det var uppenbarligen inte fallet i Libyen.

Utan ett ledarskap som motsvarar det vi skulle önska ur revolutionär synvinkel, så mycket bättre under det libyska samhällets nuvarande politiska underutveckling och efter allt det har gått igenom under 40 år. Idag finns det en enorm upprymdhet i landet, som media absolut inte är intresserade av. Utöver den kaotiska situation som har skapats av de beväpnade miliserna – och som vi fått uppleva i många situationer, speciellt i Libanon 1976 när armén rasade samman under den första fasen av inbördeskriget – så är säkerhetssituationen anmärkningsvärt sansad jämfört med vad man hade kunnat frukta. Det sas att "det kommer att bli ett nytt Somalia", och det är långtifrån fallet.

Det finns en social rörelse under utveckling, ständiga politiska krav, politiska protester, inklusive mot de väpnade grupperna, en fullkomlig explosion av tidningar, uttrycksmedel, medel för offentlig debatt. Det finns till och med en kvinnorörelse och det har uppstått en federation av självständiga fackföreningar som har band till den i Egypten. Bokslutet är verkligen intressant. Men å andra sidan

är det svårt att säga hur saker och ting kommer att utvecklas. Det enda som är säkert är att det har uppstått en viktig öppning i situationen i Libyen.

Och Syrien?

Västmakternas inställning i fallet Syrien är en helt annan. Det räcker att jämföra Sarkozys fullständigt hycklande posering om Libyen och bristen på posering från Hollandes sida om Syrien. Och det är inte frågan om några grundläggande skillnader mellan deras respektive politik. Det som står på spel är inte samma sak, och inte heller är riskerna och kostnaderna desamma. I båda fallen strävar Västmakterna efter att nå en överenskommelse med regimen. De försökte det ända till slutet i Libyen genom att förhandla med Gaddafis son. Det är vad de har försökt under två år i Syrien.

Det är därför de vägrar att leverera vapen. Washington har hittills vägrat att leverera vapen. På senare tid har Washingtons allierade i regionen uppenbarligen börjat få grönt ljus för att sända vapen som ett svar på Bashar al Assads envishet, som vidhåller sin vägran att gå med på en förhandlingslösning vars första villkor vore att han själv skulle avgå. Vi kan se resultatet.

Denna inställning hos Västmakterna, som ställs inför Ryssland och Iran som stöder regimen helt och fullt, har under två år hjälpt denna regim att i tysthet genomföra massakrer. Siffran 70.000 döda har nämnts. Många säger att den är mycket högre. Antalet flyktingar är ovanligt stort. Situationen är helt förfärlig. När vi säger 70.000 döda så innebär det att antalet skadade är mycket större. Det är en fullständigt tragisk situation som Västmakterna på ett kriminellt sätt har bidragit till på grund av sina egna intressen, sina egna strategiska överväganden är medbrottslingar.

Så vad finns det för förhoppningar på lång sikt för denna process?

Utifrån min analys av upproret är den enda logiska slutsatsen att det enda positiva resultatet skulle vara att det uppstår ledarskap som grundar sig på arbetarnas och folkets rörelse, med ett progressivt program som är inriktat på att tillfredsställa de samhällsrelaterade behoven och kan få länderna i regionen att slå in på utvecklingens väg och ta hänsyn till de många aspekter som detta begrepp har fått, en utveckling där staten spelar en central roll, i direkt motsättning till de nyliberala trossatser som dominerar över hela världen. Situationen skiljer sig från ett land till ett annat.

Med tanke på det tunisiska UGTT och dess allians med Folkfronten, den vänsterkoalition som nu står i ledningen för UGTT, så är Tunisien det land där denna sorts alternativ är mest troligt, åtminstone möjligt. Denna allians har möjligheter att bli en kraft som dominerar det som sker i landet. Vänstern måste arbeta för att dra in arbetarrörelsen i den politiska kampen och inse behovet att hävda en oberoende vänsterpol, hävda sitt politiska program, utan att blanda ihop fanorna med oppositionen, oavsett om de är liberaler eller, ännu värre, består av medlemmar från den störtade regimen. Med sådana allierade kan man inte skapa ett program för att bryta med den nyliberala politiken.

Samma problem finns i Egypten där det finns möjligheter som representeras av Folkets strömning under ledning av Sabbahi, den nasseristiska kandidaten som kom på tredje plats vid den första omgången av presidentvalet, och den nya arbetarrörelsen, Federationen av oberoende fackföreningar. Samma problem finns, att hävda ett vänsteralternativ som kämpar på det sociala området utan att vara oförenligt med bredare allianser för att försvara de demokratiska erövringarna. Det är viktigt att föra fram en annan samhällsekonomisk identitet än den liberala oppositionens eller de som är knutna till den tidigare regimen, som alla precis som fundamentalisterna i regeringen inte har något alternativ till den samhällsekonomiska politik som fördes tidigare. Om det inte uppstår några progressiva alternativ finns det en risk för att krisen kan leda till reaktionära bakslag.

Har vi i Europa något ansvar i detta avseende?

Verkligen. Arbetarrörelsen, i alla fall den radikala vänstern, de som försvarar ett annat system, måste knyta band till motsvarande krafter inom det regionala upproret. Det är inte bara en inter-

nationalistisk och osjälvisk plikt, det är i den europeiska vänstern eget bästa intresse att det som sker på andra sidan Medelhavet ska leda till en samhällelig radikaliserings. Det går idag att konstatera en samverkan med den kris som skakar Europa och den radikaliserings som är på väg i länder som Grekland och Spanien.